

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 19.10.2007
KOM(2007) 621 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE

Agenda pro udržitelný a konkurenceschopný evropský cestovní ruch

SDĚLENÍ KOMISE

Agenda pro udržitelný a konkurenceschopný evropský cestovní ruch

1. Úvod

Komise si uvědomuje klíčový význam cestovního ruchu pro ekonomiku EU, a proto přijala v březnu 2006 „Obnovenou politiku EU v oblasti cestovního ruchu“¹, jejímž hlavním cílem je „zdokonalit konkurenceschopnost odvětví evropského cestovního ruchu a vytvořit více lepších pracovních příležitostí prostřednictvím udržitelného růstu cestovního ruchu v evropském i celosvětovém měřítku“. Komise rovněž výslovně uznala, že „vytyčení růstu a zaměstnanosti jako bezprostředního cíle jde ruku v ruce s podporou cílů v sociální oblasti či v oblasti životního prostředí“ a oznámila přípravu evropské Agendy 21 pro cestovní ruch na základě výsledků práce Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu², shrnutých ve zprávě „*Akční program pro udržitelnější evropský cestovní ruch*“³, zveřejněné v únoru roku 2007.

Cestovní ruch je bezesporu jednou z ekonomických aktivit s největším potenciálem vytvářet do budoucna růst a zaměstnanost v EU. Jen z pohledu své úzké definice⁴ představuje v současné době cestovní ruch přibližně 4 % HDP EU, v rozmezí od přibližně 2 % v nových členských státech až do 12 % v případě Malty. Nepřímo však přispívá k tvorbě HDP mnohem více – cestovní ruch nepřímo vytváří více než 10 % HDP a přibližně 12 % všech pracovních míst.

Cestovní ruch má zvláště velký význam v tom, že nabízí pracovní příležitosti mladým lidem, kterých v tomto odvětví pracuje dvakrát více než v ostatních odvětvích ekonomiky⁵. Růst zaměstnanosti v cestovním ruchu byl v posledních letech o mnoho vyšší než ve zbytku ekonomiky, toto odvětví tak významně přispívá k dosahování lisabonského cíle vytváření více a lepších pracovních míst. Předpokládá se, že důležitost cestovního ruchu pro ekonomiku EU se bude i v nadcházejících letech zvyšovat, očekává se roční nárůst poptávky po cestovním ruchu o více než 3 %⁶.

Najít správnou rovnováhu mezi samostatným rozvojem turistických oblastí a ochranou jejich životního prostředí na jedné straně a rozvojem konkurenceschopných ekonomických aktivit na straně druhé může představovat výzvu. Práce Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu nicméně potvrdila, že cestovní ruch je více než jiné ekonomické aktivity schopen rozvíjet součinnost a úzké vzájemné vztahy s životním

¹ KOM(2006) 134 v konečném znění, 17.3.2006.

² Další podrobnosti o složení a úloze této skupiny viz. KOM(2003) 716 v konečném znění a KOM(2006) 134 v konečném znění

³ http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/tourism_sustainability_group.htm

⁴ Tradiční poskytovatelé v oblasti cestovního ruchu a dopravy (hotely, restaurace, kavárny, cestovní agentury, půjčovny automobilů, aerolinie, atd.), kteří poskytují zboží a služby přímo návštěvníkům.

⁵ Viz KOM(2007) 498 ze dne 5.9.2007: „Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti“

⁶ Světová rada cestování a turistiky (WTTC) - oblastní zprávy TSA – Evropská Unie 2007

prostředím a společností. Je to z toho důvodu, že rozvoj turistických destinací je úzce propojen s jejich přírodním prostředím, kulturní jedinečností, společenskými vztahy, bezpečností a dobrými životními podmínkami místních obyvatel. Díky těmto aspektům se cestovní ruch stává hnací silou ochrany a rozvoje těchto destinací – a sice přímo zvyšováním povědomí o těchto lokalitách a poskytováním finančních prostředků – a nepřímo tím, že cestovní ruch ekonomicky opravňuje k poskytování takovéto podpory.

Globální trendy a priority se mění – více než kdy dříve se pro odvětví cestovního ruchu se stává nejdůležitější výzvou otázka, jak zůstat konkurenceschopným a zároveň dbát na udržitelnost a uvědomit si, že konkurenceschopnost v dlouhodobé perspektivě na udržitelnosti závisí. Jako zásadní problém se v současné době jeví otázka změny klimatu – její zohlednění si vyžádá, aby průmysl cestovního ruchu snížil svůj podíl na produkci skleníkových plynů a aby se turistické destinace přizpůsobily změnám z hlediska struktury poptávky a typu turistiky, kterou nabízejí.

Evropský cestovní ruch do budoucna spoléhá na kvalitu turistických zážitků – turisté poznají, že v místech, kde se starají o životní prostředí, o své zaměstnance a o místní komunitu se budou s větší pravděpodobností starat dobře také o ně. Tím, že se při svých činnostech budou starat také o udržitelnost, ochrání zúčastněné strany cestovního ruchu konkurenční výhody, které dělají z Evropy jednu z nejpřitažlivějších turistických destinací na světě – s její přirozenou rozmanitostí, pestrostí kultur a mnohotvárností krajiny. Postavit se k otázkám udržitelnosti společensky odpovědným způsobem⁷ navíc pomůže průmyslu cestovního ruchu inovovat jeho produkty a služby a zvýšit jejich kvalitu a hodnotu.

„*Agenda pro udržitelný a konkurenceschopný evropský cestovní ruch*“, předložená v tomto sdělení, proto naplňuje dlouhodobý závazek, který přijala Evropská komise⁸ a který dále podpořily i další evropské instituce⁹. Vychází ze zprávy Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu a z výsledků následné veřejné konzultace.¹⁰ Agenda představuje další přínos k provádění obnovené lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost¹¹ a obnovené strategie udržitelného rozvoje¹².

2. AGENDA PRO UDRŽITELNÝ A KONKURENCESCHOPNÝ EVROPSKÝ CESTOVNÍ RUCH

Vytváření správné rovnováhy mezi potřebami přírodního a kulturního prostředí a příznivými podmínkami pro turisty a zároveň rozvojem a konkurenceschopností

⁷ Viz také: „Příležitost a odpovědnost: jak pomoci většímu množství malých podniků zahrnout do jejich činnosti sociální a environmentální otázky“, leden 2007

⁸ Tento závazek byl poprvé oznámen ve sdělení KOM(2001) 665 v konečném znění ze dne 13.11.2001 (opatření č. 8) a dále potvrzen ve sdělení KOM(2003) 716 v konečném znění ze dne 21.11. 2003 a KOM (2006) 134 v konečném znění.

⁹ Usnesení Rady o budoucnosti evropského cestovního ruchu ze dne 21.5.2002 (2002/C 135/01), závěry Rady týkající se udržitelnosti evropského cestovního ruchu (8194/05, 19.4.2005), usnesení Evropského parlamentu o nových perspektivách a výzvách pro udržitelný evropský cestovní ruch (2004/2229 INI).

¹⁰ Viz http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/index_en.htm

¹¹ KOM(2005) 24 v konečném znění, 2.2.2005.

¹² Aktualizovaná strategie EU pro udržitelný rozvoj, přijatá Evropskou radou ve dnech 15. a 16. června 2006.

turistických destinací a podniků vyžaduje integrovaný a ucelený přístup politiky, kdy všechny zúčastněné strany sdílejí stejné cíle.

2.1. Cíle pro dosažení udržitelnosti evropského cestovního ruchu a problémy, které je třeba řešit

Stávající rámec EU pro rozvoj hospodářských, sociálních a environmentálních politik, založený na partnerství pro růst a zaměstnanost a na strategii udržitelného rozvoje poskytuje dostatečnou oporu pro dosažení cílů této agendy: přinést ekonomickou prosperitu, sociální spravedlnost a soudržnost a ochranu přírody a kultury¹³.

Tyto cíle by rovněž měly být vodítkem zúčastněných stran evropského cestovního ruchu při vytváření jejich politik a činností ovlivňujících dopad pasivního cestovního ruchu z Evropy a při jejich podpoře cestovního ruchu jakožto nástroje udržitelného rozvoje v hostitelských zemích.

Při plnění těchto cílů je zapotřebí řešit řadu otázek specifických pro odvětví cestovního ruchu¹⁴. Jedná se zejména o to dosáhnout udržitelné ochrany a správy přírodních a kulturních zdrojů, minimalizovat využívání zdrojů a znečišťování v turistických destinacích, včetně minimalizace vytváření odpadu, zvládat změny v zájmu dobrých životních podmínek společenství, snížit sezónní charakter poptávky, zabývat se dopadem dopravy související s cestovním ruchem, umožnit zážitek z cestování všem bez diskriminace a zlepšit kvalitu pracovních míst v cestovním ruchu – také tím, že se bude v rámci migrační politiky Komise¹⁵ řešit zaměstnávání neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Zajistit, aby turisté, stejně jako místní společenství, která poskytují služby cestovního ruchu, byli v bezpečí, představuje další otázku k řešení a rovněž základní podmínku pro úspěšný rozvoj cestovního ruchu¹⁶.

Tyto výzvy nejsou vázány na konkrétní místo nebo čas. Důležitost, která jim bude připsána, způsob, kterým budou řešeny a vznikající příležitosti, kterých bude možné využít se mohou místo od místa lišit.

Zúčastněné strany musí i nadále předvídat změny a držet s nimi krok. Politiky a činnosti musejí vzít v úvahu, jak bude poptávka a nabídka ovlivněna environmentálními problémy – například změnou klimatu¹⁷ a nedostatkem vody¹⁸ –, technologickým vývojem nebo dalšími aktuálními politickými, ekonomickými a

¹³ Tyto cíle jsou dále pojednány ve zprávě Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu (str. 3).

¹⁴ Tyto klíčové otázky byly detailně pojednány ve zprávě Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu (str. 8-17) a souvisejí se sedmi otázkami, pojmenovanými v obnovené strategii udržitelného rozvoje.

¹⁵ Viz také návrh směrnice, kterou se stanoví postupy proti zaměstnavatelům státních příslušníků třetích zemí s nelegálním pobytem, KOM(2007) 249, s. 2; zpráva o posouzení dopadů, SEC(2007) 603, s. 7.

¹⁶ Členské státy by mohly využívat určování a sdílení osvědčených postupů, které se týkají ochrany určitých lokalit a masových akcí prostřednictvím Evropského programu na ochranu kritické infrastruktury, který by umožnil vhodnou koordinaci příslušných akcí.

¹⁷ Viz také zelená kniha „Přizpůsobení se změně klimatu v Evropě – možnosti pro postup EU“ KOM(2007) 354 v konečném znění ze dne 29.6.2007.

¹⁸ Viz také „O řešení problému nedostatku vody a sucha v Evropské unii“ KOM(2007) 414 v konečném znění ze dne 18.7.2007.

sociálními tématy. Za spolupráce se všemi zúčastněnými stranami se proto bude provádět pravidelná aktualizace okruhu problémů, které je třeba řešit.

2.2. Východiska činností:

Dosažení cílů této agendy a řešení shora uvedených otázek a problémů bude vyžadovat systematický postup, který mohou podpořit vhodné veřejné politiky: udržitelný management destinací, zohlednění otázek souvisejících s udržitelností ze strany podniků a povědomí turistů o otázce udržitelnosti.

Udržitelný management destinací, zejména pomocí účinného plánování využívání půdy, prostoru a kontroly rozvoje a rovněž prostřednictvím investičních rozhodnutí o infrastruktuře a službách, je pro rozvoj cestovního ruchu klíčová. Tím, že udržitelný management zajistí, aby nový turistický rozvoj byl z hlediska svého typu a proporcí v souladu s potřebami místního společenství a životního prostředí, může tento management posílit v dlouhodobém horizontu ekonomickou výkonnost a schopnost konkurenceschopnosti takové destinace. K tomu je zapotřebí podporující rámec se zapojením všech regionálních a místních zúčastněných stran a účinná struktura, která usnadní partnerství a efektivní vedení.

Základním požadavkem podniků je zůstat konkurenceschopnými. Činnosti prováděné na podporu konkurenceschopnosti by měly být vnímány jako součást procesu přinášejícího udržitelnost, která představuje jednu z nejdůležitějších konkurenčních výhod. Podniky by proto měly v zájmu zajištění své dlouhodobé konkurenceschopnosti, životaschopnosti a prosperity lépe než dříve plně začlenit otázky udržitelnosti do svého rozhodování a rovněž do postupů a nástrojů řízení. V tomto procesu budou hrát hlavní úlohu služby a asociace na podporu podniků.

Konečně, k dosažení hmatatelného pokroku by bylo zapotřebí, aby ze strany poptávky, ať už jde o trh volnočasových nebo obchodních aktivit, přicházely silnější a soudržnější signály. Turisty je třeba oslovovat a tím rozvinout a posílit jejich schopnost kriticky se rozhodovat ve prospěch udržitelného rozvoje. Etika a povědomí o udržitelnosti mohou podpořit vytváření odpovědných postojů a odpovědného chování jednotlivých turistů. Vzrůstající porozumění udržitelnosti ze strany zákazníků může zpětně ovlivnit podniky, aby projevíly svůj zájem o udržitelnost a chovaly se odpovídajícím způsobem.

2.3. Zásady pro dosažení konkurenceschopného a udržitelného cestovního ruchu

Aby bylo možné docílit konkurenceschopného a udržitelného cestovního ruchu, vyzývá Komise všechny aktéry, aby dodržovali následující zásady¹⁹:

- **přijmout holistický a integrovaný přístup** – při plánování a rozvoji cestovního ruchu je zapotřebí vzít v úvahu všechny jeho mnohostranné dopady. Cestovní ruch by měl být navíc dobře vyvážený a propojený s celou řadou činností, které mají vliv na společnost a životní prostředí;

¹⁹

Zpráva Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu „Akční program pro udržitelnější evropský cestovní ruch“, únor 2007, s. 3-4.

- **plánovat dlouhodobě** – udržitelný rozvoj znamená starat se o potřeby budoucích generací stejně jako o potřeby naše. Dlouhodobé plánování vyžaduje schopnost udržovat činnosti v čase;
- **dosáhnout vhodného tempa a rytmu rozvoje** – úroveň, tempo a tvar rozvojových činností by měly odrážet a respektovat charakter, zdroje a potřeby hostitelských společenství a destinací;
- **zapojit všechny zúčastněné strany** – udržitelný přístup vyžaduje širokou a aktivní účast všech, kterých se bude případný výsledek týkat, na rozhodování a praktickém provádění;
- **využívat co nejlépe dostupné znalosti** – politiky a činnosti by měly být podloženy informacemi a to z nejnovějších a nejlepších dostupných zdrojů znalostí. Informace o tendencích a dopadech cestovního ruchu a dovednosti a zkušenosti by se měly sdílet v rámci celé Evropy;
- **minimalizovat a řídit rizika** – (zásada předběžné opatrnosti) – tam, kde existuje nejistota ohledně výsledků, mělo by být provedeno úplné hodnocení a mělo by se jednat preventivně, aby byly odvráceny škody na životním prostředí nebo společenské škody;
- **promítnout dopady do nákladů** (uživatel a znečišťovatel platí) – ceny by měly odrážet skutečné náklady, které spotřebitelské a výrobní činnosti pro společnost představují. Tato zásada má důsledky nejen pro znečišťování, ale také pro účtování za využívání zařízení, s nimiž jsou spojeny vysoké náklady na správu;
- **kde je to vhodné, stanovit a respektovat meze** – je zapotřebí rozpoznat přepravní kapacitu jednotlivých míst a jejich širšího okolí a být připraveni, tam kde je to vhodné, rozvoj cestovního ruchu a příliv turistů omezit;
- **provádět nepřetržité sledování** – udržitelnost znamená především porozumět dopadům a schopnost být vůči nim neustále ve střehu, aby bylo možné provést nezbytné změny a zlepšení.

3. SPOLEČNÝ POSTUP VPŘED

Některé zúčastněné strany si již uvědomily důležitost otázky udržitelnosti a snaží se své působení zlepšit. Navzdory těmto snahám je zapotřebí postoupit ještě dál. Aby bylo možné dosáhnout podstatnějších výsledků, měly by stávající a budoucí iniciativy spojit své síly a jednat společně způsobem, který bude soudržný a více viditelný.

Cílem této agendy je rovněž posílit tento dobrovolný a soustavný proces. Podpořit by ho měly všechny zúčastněné strany v Evropě: jednotlivé vládní úrovně – místní zastupitelstva, organizace spravující destinace, regiony, členské státy – a samotná

Evropská komise, dále podniky, turisté a všechny ostatní subjekty²⁰, které mohou podnítit, podpořit a ovlivnit cestovní ruch.

Do odvětví cestovního ruchu je zapojeno mnoho soukromých a veřejných zúčastněných stran s decentralizovanými pravomocemi. Respektovat zásadu subsidiarity a uplatňovat přístup zdola nahoru, zapojit ty zúčastněné strany, které mají pravomoc a sílu jednat a dobrovolně přispívají k provádění agendy je proto zásadně důležité.

Z toho důvodu bude kladen důraz na společné činnosti na úrovni destinací, avšak v kontextu podpůrných vnitrostátních a evropských politik a činností.

3.1. Úloha zúčastněných stran

Skupina pro udržitelnost cestovního ruchu vytvořila rámec pro činnosti přisuzující rozsáhlou odpovědnost²¹ a konkrétní úlohy²² různým skupinám zúčastněných stran při provádění agendy ve vztahu ke třem výše zmíněným klíčovým aspektům – udržitelným destinacím, udržitelným podnikům a odpovědným turistům – a zjištěným problémovým otázkám.

Zúčastněné strany cestovního ruchu se vyzývají, aby přijaly příslušnou odpovědnost a využily příležitostí, které jim nabízí výzva udržitelnosti jako potenciální hnací síla pro inovace a růst.

Zúčastněné strany by měly sdílet své znalosti oznamováním kladných a záporných výsledků, kterých dosáhnou, čímž vznikne silnější vazba mezi vytvářením znalostí, jejich šířením a zaváděním udržitelných a konkurenceschopných postupů. Za tímto účelem by zúčastněné subjekty měly vybudovat strukturovanou a pravidelnou spolupráci na těch úrovních, na kterých většinou působí – ať se jedná o úroveň destinací nebo regionální, vnitrostátní, evropskou či mezinárodní úroveň – a vnést téma udržitelnosti do diskusí v rámci těchto struktur spolupráce. Příkladem takové spolupráce je společenský dialog mezi zaměstnavateli a zaměstnanci a jejich zastupujícími organizacemi.

Malé podniky a mikropodniky hrají v evropském cestovním ruchu nenahraditelnou úlohu, ale mohly by být kvůli své velikosti hůře schopny začlenit aspekty udržitelného rozvoje a propagovat je v rámci svých obchodních aktivit. Příslušní zprostředkovatelé se tedy vyzývají, aby malým podnikům a mikropodnikům klíčové poselství této agendy předali a podpořili tak tyto podniky, aby mohly rovněž přispět k jejímu provedení.

3.2. Úloha Evropské komise

Komise si je vědoma své odpovědnosti za konkrétní kroky a bude na evropské úrovni provádět postupně se rozvíjející iniciativy, které zúčastněným stranám v oblasti

²⁰ Mimo jiné: vzdělávací a výzkumná zařízení, odbory, sdružení spotřebitelů, nevládní a mezinárodní organizace.

²¹ Zpráva Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu, s. 27-30.

²² Zpráva Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu, tabulka 1a, 1b, s. 31-39.

cestovního ruchu přinesou přidanou hodnotu na evropské úrovni a zároveň budou plně dodržovat rozdělení kompetencí stanovené ve Smlouvě.

Tato agenda poslouží Komisi jako vodítko pro budoucí činnosti v oblasti cestovního ruchu a ve všech ostatních oblastech politik, které mají vliv na cestovní ruch a jeho udržitelnost. V tomto ohledu se Komise bude opírat o práci Skupiny pro udržitelnost cestovního ruchu.

Komise bude v oblasti cestovního ruchu dále spolupracovat se sousedními zeměmi (z východní Evropy a Středomoří) a se zeměmi, na něž se vztahuje evropská politika sousedství, a bude dále podporovat rozvojové země s nízkými a středními příjmy prostřednictvím přímých zahraničních investic z EU a společných podniků v oblasti cestovního ruchu.

3.2.1. Povzbudit zúčastněné subjekty, aby vytvářely a sdílely znalosti

Evropská komise se zaměří na to, aby se zvýšila viditelnost a uznání osvědčených postupů ze strany občanů EU a celé společnosti, a na lepší poznání a pochopení postupů, které spojují udržitelnost a konkurenceschopnost a zajišťují, aby se tyto dva prvky vzájemně posilovaly.

Komise již organizuje konference a provádí výzkumné studie s cílem zlepšit informovanost ohledně některých náročných problémů, např. jak usnadnit cestování mladým lidem, seniorům a lidem se zvláštními potřebami pomocí sociálních iniciativ a iniciativ v oblasti přístupnosti cestovního ruchu, a ohledně pracovních postupů, které lze použít na místní a regionální úrovni (např. studie dopadů významných kulturních a sportovních akcí na malé a střední podniky v cestovním ruchu). Jednou z praktických iniciativ je příručka týkající se učících se oblastí cestovního ruchu, která prosazuje zapojení znalostních institucí do konsensuálního přístupu zaměřeného na zlepšení výsledků malých a středních podniků a na rozvoj lidského potenciálu v odvětví cestovního ruchu na úrovni destinací.

Komise bude dále usilovat o to, aby se subjekty vytvářející nové poznatky (např. univerzity, výzkumné instituce, veřejná a soukromá monitorovací střediska) zaměřily na náročné úkoly související s udržitelností evropského cestovního ruchu. Usnadní jejich spolupráci a podpoří nabídku formálního a neformálního vzdělávání v oblasti cestovního ruchu. Bude rozvíjet evropskou mobilitu prostřednictvím podpory mezinárodních kurzů a stáží, výměn a vývoje vzdělávacích postupů, materiálů a témat, včetně začlenění zásad udržitelnosti do vzdělávacích programů.

Zapojení místní a regionální úrovně bude podpořeno vznikem aliancí různých druhů destinací (např. venkovských, přímořských, horských, městských), které založí inovační subjekty a které budou otevřeny účasti všech ostatních zúčastněných stran. Cílem aliancí bude udržitelný management destinací. Evropská komise bude podporovat posílení či vznik platforem (včetně platforem založených na nových technologiích), které umožní výměnu zkušeností s osvědčenými či nefunkčními postupy a kterélepší spolupráci mezi odvětvím cestovního ruchu a ostatními odvětvími. Podpora výměny osvědčených postupů v oblasti udržitelného managementu destinací (např. řešení problematiky sezónních výkyvů a prodloužení turistické sezóny) může významně přispět ke konkurenceschopnosti turistických

destinací. Tyto platformy by mohly nabídnout konkrétní přístupy zohledňující územní a hospodářské zvláštnosti jednotlivých destinací.

Jednou z takových platforem je i každoroční Evropské fórum cestovního ruchu, na němž se mohou všechny zúčastněné strany podělit o své názory a posílit vzájemnou spolupráci v otázkách propojení udržitelnosti a konkurenceschopnosti evropského cestovního ruchu.

Aby se zlepšila spolupráce s členskými státy a mezi nimi, využije se současných výročních zpráv, které členské státy předkládají prostřednictvím poradního výboru pro cestovní ruch²³, k usnadnění výměny a šíření informací mj. o tom, jak jejich politiky a opatření zajišťují udržitelnost cestovního ruchu.

Potřebu lepších a rychlejších poznatků o tom, jak se evropský cestovní ruch vyvíjí, lze uspokojit částečně sběrem a poskytováním statistických a zeměpisných údajů²⁴ a částečně z činností stávajících či nových monitorovacích středisek. Tyto informace by mohly usnadnit sledování nejvýznamnějších problémů, zejména těch, které jsou důležité pro malé a střední podniky, pokud jde o zaměstnanost a sezónní vývoj.

Komise také vyzývá mezinárodní organizace (mj. UNWTO, UNEP, UNESCO), aby k tomuto procesu přispěly tím, že označí synergie mezi svými činnostmi a evropskou agendou.

3.2.2. *Podporovat destinace nejvyšší kvality*

Komise bude nadále provádět pilotní projekt „Evropských turistických destinací nejvyšší kvality“ (EDEN). Projekt EDEN podporuje nově vznikající evropské destinace a nabízí podporu tam, kde se při rozvoji cestovního ruchu zaměřují i na dosažení sociální, kulturní a environmentální udržitelnosti. Každoročně se uděluje ocenění v jiné tematické oblasti. Komise usnadní vznik sítí oceněných destinací s cílem zprostředkovat výměnu osvědčených postupů na evropské úrovni a pomoci ostatním destinacím při přejímání obdobných udržitelných modelů cestovního ruchu.

Komise bude rovněž posilovat obraz a vnímání Evropy jako vysoce kvalitní turistické destinace, která se řídí zásadami udržitelnosti. Za tímto účelem bude Komise spolupracovat s Evropskou komisí cestovního ruchu a organizacemi cestovního ruchu v jednotlivých zemích na přípravě vhodné strategie, jejíž součástí bude i využití evropského portálu cestovního ruchu²⁵.

3.2.3. *Využívat finanční nástroje EU*

Evropská komise uznává, že zúčastněné strany potřebují finanční pomoc, aby se podpořilo provádění agendy. Možnosti financování z prostředků Evropské unie existují již dnes – členské státy a všechny regiony mají například možnost financovat projekty v oblasti cestovního ruchu prostřednictvím Evropského fondu pro regionální

²³ Rozhodnutí Rady 86/664/EHS ze dne 22. prosince 1986.

²⁴ Například prostřednictvím přehodnocení směrnice o statistice v oblasti cestovního ruchu a/nebo pomocí systému GMES (Globální monitoring životního prostředí a bezpečnosti), který zajišťuje jednotné celoevropské geoprostorové informační služby.

²⁵ www.visiteurope.com

rozvoj. Udržitelné a inovační postupy v cestovním ruchu jsou již mezi prioritními kritérii několika cílů různých evropských finančních nástrojů – zejména fondů politiky soudržnosti (Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu), Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, Evropského rybářského fondu, sedmého rámcového programu pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace (kde prioritou v oblasti změn klimatu je i dopad na cestovní ruch) – a programu „Leonardo da Vinci“, který zavádí zvláštní opatření pro učně a mladé lidi účastníci se odborné přípravy a zahrnuje i právě probíhající projekt, který se zabývá analýzou a rozvojem kvalifikací v tomto odvětví. Konkurenceschopnost podniků EU a zejména malých a středních podniků podporuje i „Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace“²⁶. Komise usnadní šíření poznatků o tom, jak různé zúčastněné strany v oblasti cestovního ruchu využily či mohou využívat těchto stávajících finančních nástrojů EU k danému účelu.

3.2.4. *Zohlednit udržitelnost a konkurenceschopnost v politikách Komise*

Na cestovní ruch a jeho udržitelnost může mít velký vliv několik stávajících evropských politik a činností, které mohou výrazně přispět k řešení souvisejících náročných úkolů. Vzhledem k tomu, že jednotlivá území mají své zvláštnosti, mohou na ně mít všeobecné politiky (např. v oblasti životního prostředí, dopravy, zaměstnanosti či výzkumu) odlišný dopad. Komise k potřebám těchto různých území přihlíží a bude přihlížet i v budoucnosti.

Velká odezva zúčastněných stran, kterou vyvolal konzultační proces o budoucí námořní politice EU, ukázala, že tyto strany mají zájem o činnosti na úrovni EU zaměřené na udržitelnější a konkurenceschopnější cestovní ruch na moři a v pobřežních oblastech a že takové činnosti podporují. V reakci na obavy, které vyjádřily, poslouží integrovaný přístup námořní politiky jako základ pro přípravu dalších kroků na posílení udržitelnosti a konkurenceschopnosti odvětví. Prvním krokem bude, že se Komise zaměří na cestovní ruch v pobřežních oblastech a zhodnotí dopad jeho rychle rostoucích segmentů (např. výletní lodě), přičemž zváží provázanost segmentu výletních lodí, vybavení přístavů, přístavišť soukromých plavidel a ostatních námořních odvětví a posoudí problematiku konkurence mezi využíváním pudy a moří v životním prostředí v pobřežních oblastech.

Horské oblasti potřebují politiku rozvoje venkova, která by se zaměřila na budoucnost a obsahovala jak požadavky na ochranu tohoto zvláštního přírodního prostředí, tak i potřeby udržitelného blahobytu jeho obyvatel²⁷. Komise uznává potřebu zachovat bohaté přírodní dědictví mnoha zranitelných horských oblastí.

Venkovské oblasti investují do cestovního ruchu s cílem diverzifikovat své hospodářské činnosti, což je nutným předpokladem pro růst, zaměstnanost a udržitelný rozvoj. Představují velkou příležitost, neboť jde o atraktivní místo pro život i práci a zároveň jsou zásobárnou přírodních zdrojů a jsou cennou krajinou oblastí. Z toho plyne potřeba zajistit soudržnost a synergii politik Společenství a chránit životní prostředí a uchovávat venkov.

²⁶ Viz také KOM(2006) 134 v konečném znění, s. 6–7.

²⁷ Příkladem rámcového dokumentu, který lze využít k podpoře a koordinaci příspěvků zúčastněných stran na regionální a místní úrovni, je Protokol o cestovním ruchu Alpské úmluvy.

Cestovní ruch může rovněž přispět k udržitelnému rozvoji městských oblastí zlepšováním konkurenceschopnosti podniků, uspokojováním sociálních potřeb a zachováním kulturního a přírodního prostředí. Pokud mají městské destinace úspěch ve všech těchto oblastech, musí zaujmout ucelený přístup, který se bude zakládat na zásadách udržitelného rozvoje a který získá uznání a podporu ve veřejných politikách na všech úrovních, včetně evropské.

4. ZÁVĚRY

Toto sdělení oficiálně zahajuje a potvrzuje střednědobou agendu, v jejímž rámci by měly všechny zúčastněné strany podniknout kroky nezbytné pro zvýšení významu udržitelných postupů při podpoře konkurenceschopnosti Evropy coby nejatraktivnější destinace v cestovním ruchu.

Evropská komise věří, že ostatní orgány EU poskytnou této iniciativě politickou podporu, a v roce 2011 předloží hodnocení dosaženého pokroku.